

BESZÉLGETÉS RÓZSA JÁNOSSAL

„Hitelesség terén nem lehet belekötni”

SOÓS TAMÁS DÉNES

RÓZSA JÁNOS KOSSUTH- ÉS BALÁZS BÉLA-DÍJAS FILMRENDEZŐ IDÉN 80 ÉVES. FÉLSZÁZADOS ÉLETMŰVÉBEN FŐLEG A FIATALOK ÉLETÉT ÉS A CSALÁDOK SZÉT-HULLÁSÁT DOKUMENTÁLTA.

• *Nincs még egy magyar filmrendező, aki ennyire kitartó érdeklődéssel fordult volna a fiatalok világa felé.*

Filmjeinkben nagyrészt azzal szeretünk volna foglalkozni, hogyan lehetne talpra állítani az országot, amely tragédiák sorát élte át: a II. világháború előtt és után a szörnyű éveket, és az '56-os forradalmat követő megtorlásokat. Az előttünk élő generációkat annyira meggyötörte a történelem, hogy azt se tudták, merről kapják a pofonokat. Elköteleződtek ideológiailag is, és az ötvenes-hatvanas évekre eluralkodott a felnőtt világban a túlélésre törekvés, a helyezkedés igyekezete, így reménytelennek láttuk megváltoztatni azt a generációt. Ezért fordultunk inkább a fiatalok felé. Ők relatíve tiszta lappal indulnak, talán még ki lehet nyitni a szemüket. A legtöbb filmem végén egy szomorú, tanácstalan gyerekarc látható. A társadalom legkisebb egysége a család, és ha valami nincs rendben a családban, akkor a társadalom mélyén is problémák rejlenek. Már akkor is úgy gondoltam, hogy támasz nélkül engedjük ki a gyerekeket a világba. Nem lehetett direkt kimondani, milyen politikai okai vannak mindennek, de ha egy film jó, az úgyszólván kiderül az ábrázolt világból.

• *1937-ben született. Milyen volt a gyerekkora?*

Amilyen azoké a gyerekeké, akik a világháború alatt egy üldözőkre és üldözöttekre osztott világban nőttek fel. A II. világháború és a Rákosi-korszak terrora után viszont teljesen átlagos volt a gyerekkorom. A mai Fazekas Mihály

gimnázium elődjébe jártam a Horváth Mihály térre, majd a Vörösmarty gimnáziumba. Elsősorban a vívás töltötte ki az életemet. Jól ment: bekerültem az ifjúsági válogatottba, és '56-ban a magyar törvívó bajnokcsapat tagja voltam. De már korán felmerült bennem, hogy lehetnék-e színházrendező, és mivel a színházat és a filmet is szerettem, végül jelentkeztem a Színművészeti Főiskolára. Fájdalmas döntés volt a főiskola miatt abbahagyni a vívást, de már nem értem rá napi négy-öt órát edzésre járni.

• *A legendás Máriássy-osztályba járt, Szabó Istvánnal, Huszárik Zoltánnal, Gábor Pállal, Gyöngyössy Imrével, Elek Judittal, Kézdi-Kovács Zsolttal, Kardos Ferencel, Singer Évával és Zahariev Eduárddal.*

Sokszíniú osztály volt a miénk. Sokat számított a nálunk öt-hat évvel idősebb társaink, Gábor Pál, Huszárik Zoltán és Gyöngyössy Imre életpasztyalata, akik igyekeztek eligazítani minket a világ dolgaiban. Jó tanárokat kaptunk, de közülük is kiemelkedik Szöllősy Andrásné, aki művészettörténetet oktatott. Szerencsénkre, mivel az '56-os generációval szemben bizalmatlan volt a pártvezetés, nem kellett bevonulnunk katonának és a pártba se léptettek be. A KISZ-be igen, de nem fizettem a tagdíjat és hamarosan kizártak.

• *'56 szeptemberében kezdték az iskolát, októberben kitört forradalom.*

A főiskolán honvédelmi ismereteket is tanultunk, és a tanár épp október 23-án mutatta meg, hogyan kell kezelni egy puskát. Elsütötte a fegyvert, a vaktöltény pedig befúródott a plafonba, így az első

lövés a mi osztályunkban dördült el. (*mosolyog*) Délután a nagyteremben gyűlt össze a diákság, és arról vitatkoztak, kivonuljunk-e a műegyetemisták mellé. Gyöngyössy, aki a saját bőrén tapasztalta meg, meddig lehet elmenni a hatalommal szemben (a konstruált perek idején megjárta a börtönt és a kényszermunkatábor is), óvatosságra intette a többieket, de a felsősök lehurrogták, hogy egy elsőéves ne beszéljen bele „a nagyok dolgába”. Persze kivonultunk a Petőfi-, majd a Bem-szoborhoz. Később volt, aki puskát vett a kezébe, mint Gábor Pali, én viszont úgy gondoltam, egy filmrendezőnek nem géppisztollyal kell az utcára vonulnia, hanem kamerával. Sokat fényképeztünk a forradalom alatt és után. Én producerként 2002-ben készítettem egy filmet Kézdi-Kovács Zsolttal, amelyben Törőcsik Maritól Garas Dezsőn át Csurka Istvánig a főiskola akkori hallgatói mesélik el, mit csináltak október 23-án. Mert *Az a nap a miénk* volt.

A tanítás '57 februárjában indult újra. Épp fotóétűdökön dolgoztunk, amikor a nap végén Szabó István, Kardos Ferenc és Kézdi-Kovács Zsolt elment a Petőfi Színházba. Én inkább hazamentem, és talán csak ezen múlt, hogy megúsztam a beszervezést. A szünetben mögéjük állt egy-egy ember, pisztolyt nyomott a hátukhoz, és mondta, hogy feltűnés nélkül hagyják el a színházat. Ezt követően írták alá velük a papírt, hogy jelenteniük kell. Ez ma már közismert ügy, de nekünk, többieknek fogalmunk sem volt arról, hogy valaki bármit is jelent rólunk a főiskolán. Különösen, hogy számunkra ennek nem volt semmi következménye, közülünk mindenki építgette a maga pályáját, majd meg is csinálhatta a saját filmjét. Megtanultuk, tudtuk, amit mindenki tudott, hogy két dolgot nem lehet kimondani: hogy az oroszok menjenek haza és hogy '56 forradalom volt. Ezt be kellett tartanunk, de ellenforradalomnak sem neveztük '56-ot. Egyetlen vállalhatatlan, megalkuvó mondat sincs azokban a filmekben, amelyeket a mi osztályunk készített. Amikor az *Álmodozások* korában azt kérdezi a lány a fiútól, hogy „Te kommunista vagy?”, és ő azt válaszolja, „Én mérnök vagyok”, az tisztán jelezte, hogyan gondolkozunk.

• *Mit szóltak, amikor Szabó úgy ábrázolta az eredetileg összetartó közösséget az Álmodozások korában, hogy az iskola után szétfutnak a szálak...*

...és ő nem fogja húzni más szekerét? Megjegyeztük. Noch dazu: az *Álmodzások korát* én vágtam volna, de nem engedték. Azt mondták, kezdő rendező ne dolgozzon kezdő vágóval, noha én vágtam előtte a *Te* című Szabó-kisfilmet is. Miután mindketten bizonyítottuk, hogy össze tudunk hozni egy játékfilmet, engedték, hogy én vágjam a filmjeit, például az *Apát* vagy a *Tűzoltó utca 25-öt*. Szabóval és Kardos Ferivel összedolgoztunk, átbeszéltük a forgatókönyveket, dramaturgként segítettük egymás munkáját. Kardos vágta az én filmjeimet, én pedig az övékét. Az osztályfőnökünk, Máriássy Félix vágó is volt, ő vágta például a *Valahol Európában-t*, és a főiskolán mi is magunk vágtuk az etűdjeinket. Meglehetősen primitív módon: akkoriban még vágógép sem volt, így aztán le kellett kaparnunk a filmről az emulziót, és

körömlakk-lemosóval összeragasztani a szalagot, ami persze néha eleresztett, és a film szétvált... De a szakmát legalább megtanultuk.

• *A hatvanas évek elején a Máriássy-osztály számára hozták létre (másodjára) a BBS-t. Forgatott ott?*

Talán két filmet (*Igaz-e?, Botütés saját kérésre*). A hetvenes évek elején forgattam dokumentumfilmeket, részben a Balázs Béla Stúdióban, részben a Dokumentumfilmgyárban. Így például a *Tanítókisasszonyokat*. Három frissen érettségizett lányról szólt, akik egy vidéki iskolába mentek tanítani, de a tíztagú iskolában heten az igazgató családjába tartoztak. Ott tettek nekik keresztbe, ahol csak tudtak; a párttitkár fia ráadásul ráakaszkodott a lányokra, amiből nagy balhé kerekedett. Mi az összes érdekelttel elmondatuk, mi történt, de a párttitkár

szövegéből szinte semmit nem lehetett érteni. Volt alany és állítmány a mondataiban, de az egyes részek gondolatilag nem kapcsolódtak egymáshoz. Olyan volt, mintha halandzsázna. Persze minket vontak kérdőre, miért ilyen hülye a párttitkár a filmben. Mondtam, én ártatlan vagyok, nem én választottam meg párttitkárnak... Persze nem engedték bemutatni a filmet, de szerencsére Dárday Hugóék a maguk által készített *Nevelésügyi sorozattal* bejárták az országot és magukkal vitték ezt a filmet is. Így több emberhez jutott el, mintha egyszer elűtötték volna valami moziban. A hetvenes évek elején forgattam egy másik dokumentumfilmet, az volt a címe, *Botütés saját kérésre*. Vidéki fiúkollégiumban egy fiatal tanár kitalálta, hogy ha valaki rossz fát tesz a tűzre, azt a havi egyszeri hazautazás megvonása helyett pálccával bünteti. De nem ő ütött, hanem a tár-

Vasárnapi szülők
(Nyakó Juli)

B. MÜLLER-MAGDA-FELVÉTELE

saival verette meg a gyereket. Ők még így is inkább ezt a brutális megoldást választották, mint hogy ne mehessenek haza a szüleikhez. A fiatal tanár rendkívül büszke volt a „remek” ötletére. (Egy kicsit ő inspirálta a Pókfociban a tornatanár figuráját.)

• *Korai filmjeiket áthatotta a francia új-hullám játékosága. Azokat is, amiket Szabónak vágott (Te, Apa), és azokat is, amiket rendezett (Gyerekbetegségek, Bűbájosok).*

Nem véletlen, hogy a *Gyerekbetegségekben* Zizinek hívják a kislányt, a *Zazie a metróban* után. Imádtam Truffaut-t, és a *400 csapást*, a *Vasárnap szülők* végére be is vágtam egy részletet a filmből. A *Gyerekbetegségekkel* (1965) egyébként olyan filmet szeretünk volna csinálni, amely az európai piac számára is érdekes lehet.

Nekünk például nem voltak olyan színésztárjaink, akik miatt külföldön megnézték volna a

filmet, ezért gyerekekről írtunk, hiszen a gyerekszínész Franciaországban is ugyanolyan ismeretlen, mint nálunk.

Rendkívüli alapossággal készültünk a filmre, mert akkor még volt erre időnk. Sára Sándornak ez volt az első színes filmje, és hónapokon keresztül fotózta a színmintákat, hogy melyik színek paszszolnak egymáshoz. A jelenetet, amikor a lakásban körbe-körbe szaladgálnak a szobafestők, a húszas években épült díszletekhez hasonlóan forgattuk le. Nem négy-, hanem egy nyolcszögletes szobában, amelyben úgy néztek ki a falak, hogy egy színés után fehér jött, majd ismét színes, majd megint fehér. Ha valaki elment a négy fal előtt, a filmen úgy tűnt, mintha körbeért volna egy négyfalú szobában. Ez adott lehetőséget a filmbeli játékokra, trükkökre. Így

Kardos Ferenc –
Rózsa János:
Gyerekbetegségek

tudtuk nagylátószögű objektívvel felvenni például azt, amikor a szobafestő átugrik a falon, hiszen a

nagylátószögű objektív összehúzza a teret, és csak egy nagy, nyolcszögletes szobában volt annyi hely hely, hogy azal dolgozhassunk. Voltak más trükkök is, de nekünk „szegény ember vízzel főz” alapon leleménnyel kellett pótolnunk a technikai hiányosságokat. Hozzá kell tennem, hogy a főszereplő gyerekek kiválasztása is hosszú hónapokat vett igénybe. De megérte.

A filmből nagy balhé lett, mert leforgattunk egy olyan jelenetet is, ami nem szerepelt a forgatókönyvben. Amikor az egyik rab átugrik a börtön falán, a levegőben hezitál, hogy visszamenjen-e, mert kint sem jobb. Ezt kihagytuk a könyvből, mert féltünk, ilyen gondolattal nem engedélyeznék a filmet. Jól sejtettük: a filmfőigazgató-helyettes azt mondta, ő nem ezt a könyvet fogadta el, és kiment az elfogadási ceremóniáról. Ez megadta az alaphangot: ahol csak lehetett, megpróbáltunk belénk kötni. A filmfőigazgató kijelentette, „ez a gyerek nem a mi gyere-

SZÓVÁRI CYULA FELVÉTELE

rekünk”, ami azt jelentette, a főhős nem a szocializmus szülötte. Dósai Istvánnak, a Hungarofilm igazgatójának tetszett a film, azért úsztuk meg a betiltást, mert ő kiállt mellette. Szerencsénk volt az is, hogy B. Nagy László szerette, pozitív kritikát írt róla az ÉS-ben, valamint a francia újságíróknak is tetszett, így meghívták Cannes-ba, a Kritikusok Hetére.

A következő filmünket is közösen akartuk rendezni Kardos Ferivel, de nem engedték. Ő megcsinálta az *Ünnepnapokat*, majd az *Egy őrült éjszakát*, ami nagy politikai ellenszélbe került. ÁVO-sokról szólt, mégis magára vette az akkori vezetés – és bizonyára igazuk volt... Feri testvére, Kardos István írta a következő filmem forgatókönyvét, a *Bűbajosokat* (1969). Mi utólag sikertelenségnek ítéltük a filmet. Pontosabban elszúrta a szereposztást, mert fontosnak tartottam, hogy a főszereplő természetesen viselkedjen a foglalkozása gyakorlása közben, ezért egy cseh manőkent hívtam a filmbe, aki bár szép volt, de nem rendelkezett azzal kisugárzással, amivel kellett volna.

• *Az ezt követő Álmodó ifjúság (1974) az egyetlen filmjük, ami egy regényből készült.*

Balázs Béla regényét én akartam megfilmesíteni, feleségem inspirálására. Nagyon szerettem ezt a könyvet, persze csupán egy részét dolgoztuk fel, amihez Kardos István hozzátett egy fontos szálát, egy intézetből szökött lány történetét. Ezzel a filmmel is voltunk raporton. Az volt a bajuk a filmmel, hogy az egyik gyerek azt mondja a barátjának, „te bűdös zsidó kölyök” – és ez nem hangozhat el a magyar mozikban. A film két barátról szól, akiknek van egy foglyuk, az említett lány, akit az egyik fiú – anélkül, hogy megbeszelné a társával – szabadon enged. Erre a barátja lezsídózza. Fontos pillanat, mert a fiú jogosan háborodik fel, csak miután zsidózni kezd, félrecsúszik az igazsága. Nemeskürty István, akinek a Stúdiójában készült a film, erre azt mondta, ha a moziban akár csak egy ember azt mondja, végre „bűdöszsidóznak”, akkor ki kell vágni. A főhelyettes-igazgató pedig azt, hogy ha tíz ember gondolja úgy. Ezen ment a vita: hány ember miatt kell kivágni a mondatot. Abszurd volt. Végül az lett a „mentő ötlet”, hogy a fiú azt mondja, „te bűdös júdásfajzat”. Eltettem a kivágott hangszalagot, mert gondoltam, ha egyszer jobbra fordulnak itt a dolgok, visszarokom, de sajnos nem

találom. Szerettem a filmet, de ez az egy mondat máig bosszant.

• *A Gyerekbetegségek és Bűbajosok játékos filmek, tobzódik bennük a gyermeki fantázia. A hetvenes években viszont már nem az újhullámnak, hanem a társadalmi paraboláknak volt presztízse. Dolgozott önben készítés, hogy a Pókfoci (1976) parabolájával egy „komoly” filmet tegyen le az asztalra?*

Nem. Mi mindig úgy gondoltuk, hogy a filmjeink a máról szólnak, de nem írtuk ki nagy betűkkel, hogy „Figyelem, parabola!”. Ráadásul szerintem a *Pókfocin* sokat lehet nevetni, ami segít abban, hogy a néző megszeresse a filmet, és nem azon töpreng, most egy parabolát lát-e.

• *A Pókfoci volt az Objektív Stúdió első filmje. Nem ütötték meg rögtön a bokájukat?*

Amikor megszűnt a 3-as Stúdió, úgy gondoltuk, létrehozunk egy újat azokkal, akik időközben kikoptak (inkább úgy mondanám: kiöregedtek) a Balázs Béla Stúdióból, és már játékfilmeket készítenek. Összeállt egy jó csapat, többek közt Huszárik Zoltánnal, Sára Sándorral, Szabó Istvánnal, Kardos Ferencsel, és '76-ban megszületett az Objektív Filmstúdió. Úgy döntöttünk, a *Pókfoci* lesz a stúdió első filmje, de a forgatókönyvet nem akarták elfogadni. Nem mondtak sem igent, sem nemet, csak azt hajtogatták, hogy rossz színben tüntetjük fel a tanárokat. Mondtuk persze mi is a közhelyeket, hogy „értük haragszunk, nem ellenük”. Végül az oktatási miniszter helyetteséhez küldtek, beszéljem meg vele, hogyan lehetne ideológiailag rendbe rakni a filmet. Ő jóindulatú volt, tudta, hogy pontosan ilyen a helyzet az iskolákban, és léteznek ilyen képmutató igazgatók, ezért rábólintott a filmre. De még ezután is húzták a döntést egy hónapig, mi pedig nem mertük sürgetni, mert egy nemet könnyű kieroszakolni, de azt reméltük, ha nem mondatjuk ki velük, talán egyszer majd jobb lábbal kel fel valaki... Végül nagy nehezen elfogadták anélkül, hogy bármit is kivágattak volna. A mozik műsoráról sajnos hamar levették a filmet. Kétszázezren ha látták, ami akkoriban nem számított nagy számnak. A külföld felé persze azt kellett mutatni, hogy nálunk nyitott kulturális közegben dolgoznak a művészek, ezért fesztiválokra kiküldték, és Locarnóban az igazgatót alakító Madaras József megkapta a Legjobb színészi alakítás díját.

A trombitás (1978) új hangot hozott a pályáján, és naturalista, kézi kamerás stí-

lusával szembement a korabeli történelmi filmek stilizációjával.

Manapság Várkonyi Zoltán történelmi filmjei a legnézhetőbb alkotások közé tartoznak, amiket a televízió sugároz, de akkor, bevallom, lekezelően tekintettünk rájuk. Minket nem a régmúlt álmai érdekelték, hanem az, ami körülöttünk zajlik. Erről szólt *A trombitás* is, noha jó harminc évvel ezelőtti időben játszódik: a Thököly-felkelés után rablókká züllemek az egykori forradalmárok. Fontos volt, hogy a kor neves történészei, Szűcs Jenő, Benczédi László és Berend T. Iván, valamint jelentős történelmi filmek rendezői, mint például Jancsó Miklós, mellénk álltak, és tanúsították, hogy hitelesen ábrázoltuk a felkelés utáni időszakot. Így nehezebb volt fogás találni a filmen. A politikusok egy része mintha magára vette volna az elzúllott forradalmár szerepét, ugyancsak jogosan. Ha betiltani nem is tudták, azt elérték, hogy ne legyen sikeres a mozikban. Nehéz időszak volt ez számomra, mert válaszút elé kerültem: folytatom *A trombitással* megkezdett utat, vagy visszatérek a korábbi filmjeim hangvételéhez. Szerettem volna ezen a vonalon továbbhaladni, de olyan ellenállást tapasztaltam *A trombitás* kapcsán, hogy nem lehetett. Utána a *Székértábor* című filmtervünket akartuk megcsinálni Kardos Istvánnal, amely a százéves háború „101. évében” játszódott volna, amikor már vége a háborúnak, de a távoli fronton harcoló csapatok erről nem értesültek, és folytatják a háborút. Mindeközben a szemben álló táborok vezetői – csupa lebénult egykori háborús „hős” – együtt mútatják az időt a színpalak mögött. A béketábor és a kapitalizmus vezetői együtt üldögnének egy meleg vízi forrásnál és ápolják sebeiket... Naivitás volt azt hinnünk, hogy elfogadják ezt a forgatókönyvet, de az ember mindig próbálja tágítani a lehetőségeit. Aztán persze előfordul, hogy sikertelenül.

• *Végül a Vasárnapi szülőket (1979) forgatták le. Kulcsfilmnek tartja a pályáján?*

Fontos filmnek tartom. Kardos Istvánnal fél éven keresztül jártunk intézetről intézetre, és készítettünk interjúkat a lányokkal. Hitelesség terén nem lehet belekötni. Szívszorítóan és elkeserítően tartom ma is ezeket a magukra hagyott, reménytelen helyzetbe hozott fiatalokat, majd nem gyerekeket, akiknek fiatalok sincs és nem is volt talpra állni, normális emberi életet élni.

• A Csók, Anyu! (1986) azért lehetett az egyik legsikeresebb filmje, mert ráértett a családok elhidegülésének jelenségére a nyolcvanas évek közepén?

Igen. Különösen azért, mert legalább tíz évvel megelőzte a korát. A családok széthullása, a megélhetés, a pénz utáni hajszája általános jelenséggé vált. Pedig akkor ez még épp csak kezdett elterjedni a társadalomban. A Csók, Anyu! előtt a Boszorkányszombatot (1983) forgattam, de az „ráment” a technikai nehézségekre. Nem a filmet csináltam meg, hanem a trükköket. Utána elhatároztam, hogy a következő történetem egy szobában fog játszódni, négy szereplővel. Miután hazajöttem Amerikából, ahol egy évet tanítottam a washingtoni egyetemen, elővettem Vámos Miklós pároldalas novelláját, ami kizárólag a konyhában cetlikre írt üzenetekből állt. A család így kommunikált egymással. Vámos úgy gondolta, ebből nem lehet filmet forgatni, de végül mégis megcsináltuk. Összejött minden, jól jött Kardos István tehetsége, segítsége, Ragályi Elemér remek formában dolgozott, a színészek is nagyon szerették, mindannyian élvezték a munkát. A politikának nem fáj a film, a nézőknek pedig tetszett, több díjat is nyert itthon a Filmszemlén és külföldön egyaránt.

Pókfoci

(Temessy Hédi, Pásztor Erzs, Koltai Róbert, Rajhona Ádám)

• Különleges mű a Boszorkányszombat: amerikai támogatással és Roy Field (Superman, Sárkányölő, James Bond-filmek) látványterveivel készült posztmodern mesefilm, amelyben nemcsak az összes ismert mesehős, de maguk a szerzők, a Grimm testvérek is felvonulnak.

Arra gondoltunk: miért kell mindig a jóknak győzni a mesékben, ha egyszer a rosszak a tehetségesebbek? Ha ez így megy, a rosszak egy idő után fel fognak lázadni. Kitaláltunk egy történetet, hogy Csipkerózsika ébredésének időpontjára a gyönyörű, de gonosz boszorka összehívja a mesehősöket Hamupipókéától Piroskáig, Hófehérkétől Jancsi és Juliskáig, hogy csapdába ejtse őket. De ehhez a filmhez rengeteg trükkfelvétel kellett. Halmi Róbert, az amerikai producer épp Magyarországon forgatta Gábor Palival a Hosszú vágót, és az Objektív Stúdió vezetője, Marx József rábeszélte, hogy szálljon be a filmbe. Amit mi nem tudtunk megoldani technikailag, azt ő fedezte. A trükköket Londonban tették rá a filmre. Például az angolok javasolták azt is, hogy ne mellényt adjanak a repetett emberekre, hanem egy speciális nadrágot, amit csípőnél függesztettek fel, így a színész könnyen tud mozogni, forogni benne. Ez a pofonegyszerű megoldás például újdonság volt

a magyar trükkosztály számára. A trükkök jól sikerültek, de úgy érzem, két korosztály közé lóttunk ezzel a filmmel. A gyerekek élvezték, hogy felismerik a mesehősöket, de a fordulatok talán túl komplikáltak voltak a számukra. Noha klasszikus mesehősöket látni, mégis kicsit többről szól, de ma már azt hiszem, túlságosan rákoncentráltunk a trükkökre, ahelyett, hogy leegyszerűsítettük volna a történetet.

• Két filmet is készített arról, hogyan éltek a rendszerváltás után a fiatalok, de a Félálom (1990) és a Jó éjt, királyfi (1993) óta nem rendezett játékfilmet.

A fő ok az volt, hogy eldöntöttem: addig foglalkozom gyerekekkel, amíg értem a problémáikat. A kilencvenes évek második felében úgy éreztem, már nem értem a fiatalokat. Hogy nem csináltam több játékfilmet, ahhoz hozzájárult az is, hogy 2002-ben meghalt Kardos István, aki a forgatókönyveimet írta. Valamint az Objektív Filmstúdió... Sokáig művészeti vezetőként dolgoztam ott. Amikor elkezdődött a privatizáció, és elment az előző igazgató, meggyőztek, hogy néhány hónapra vegyem át a stúdiót, amíg lebonyolítják a privatizációt. A pár hónapból aztán öt év lett. A végére már nagyon elegendő volt belőle. Több mint húsz filmet készítettem producerként, de kevesben volt örömöm. Azt élveztem,

amikor rég nem dolgozó rendezőknek találtam történetet. Első játékfilmjéhez juttattam Kern Andrást (Sztracsatella), összehoztam Tímár Pétert Márton Gyula íróval és elkészítettük a Csinibabát, és javasoltam Hajdu Szabolcsnak, hogy rendezze meg a színdarabnak írt Tamarát. 2009-ben aztán rendeztem egy koncertfilmet, a Csiribirit, nemrég pedig belevágtam egy II. világháborús filmbe. Pontosabban belevágnék... '44-ben játszódna, de nem nagy költségvetésű mozi, inkább a 12 dühös emberhez hasonló kamaradráma. Már készültünk a forgatókönyv írására, amikor tragédia történt: meghalt Angelusz Iván producer. Angelusz rendkívül művelt és kedves ember volt, aki mindenben támogatta a rendezőket. A halála azt jelzi számomra: már nemcsak a családunkra, de a barátainkra sem figyelünk eléggé. •

B. MÜLLER, MAGDA FELVÉTELE

